

Laudatio Marcel van den Hout

Professor Marcel van den Hout heeft een indrukwekkende staat van dienst en is een vooraanstaande autoriteit op het gebied van de klinische psychologie en in het bijzonder cognitieve gedragstherapie.

Na zijn opleiding Psychologie in Groningen promoveerde Marcel in 1984 in Maastricht, waar hij een jaar later ook zijn registratie als klinisch psycholoog behaalde. Vervolgens was hij van 1988 tot 2004 hoogleraar van en afdelingsvoorzitter aan de Universiteit Maastricht en hoofd van de afdeling Medische Psychologie van het academisch Ziekenhuis Maastricht. Marcel is de founding father van de Experimentele Psychopathologie (EPP) in Nederland. Hij was in deze periode wetenschappelijk directeur van het Maastrichtse instituut EPP, jarenlang het op één na meest productieve instituut in de wereld op het gebied van gedragsanalyse en -therapie.

Hij was van 1995 tot 2004 ook wetenschappelijk directeur van de landelijke (inmiddels Nederlands-Vlaamse) onderzoeksschool EPP. Het vertrouwen in de wetenschappelijke kracht van EPP heeft diverse universiteiten ertoe gebracht om een leerstoel EPP in te stellen (UM, UvA, RUG, UL en UU). Van 2004 tot 2021, tot zijn emeritaat, was hij werkzaam als hoogleraar in Utrecht. Naast zijn bestuurlijk, wetenschappelijk en klinisch werk heeft hij zich ingezet voor het versterken van de relatie tussen wetenschap en praktijk via de academische verankering van ggz-instellingen. Zo heeft hij samen met Marleen Rijkeboer in 2007 het Altrecht Academisch Angstcentrum opgezet, dat vijf jaar later al een TOPGGz-keurmerk kreeg. Hij werkte er ook zelf als cognitief gedragstherapeut VGCT en Klinisch Psycholoog (BIG).

Marcel is een creatieve, originele, scherpzinnige en inspirerende onderzoeker en mentor. Zijn enthousiasme voor interessante experimenten is aanstekelijk. Hij liet zijn promovendi zien dat spannende en elegante theorieën het uitgangspunt moeten zijn en, ook als je toetsen ongunstig uitpakken, het de moeite waard is om ze te publiceren. En, dat als je iets opschrijft, je dat mooi en duidelijk moet doen.

Vanaf het begin van zijn loopbaan richtte zijn onderzoek zich voornamelijk op het ontstaan, het voortbestaan en de behandeling van psychopathologie, met name angststoornissen. De nadruk lag meer op de toegevoegde waarde van onderzoek, ofwel de bijdrage aan wetenschap en maatschappij, dan op kwantitatieve resultaten. Kwesties die afgelopen jaren centraal stonden in zijn werk: de paradoxale effecten van herhaling op het geheugenvertrouwen bij OCS (hoe meer je controleert, hoe minder zeker je wordt dat je voldoende hebt gecontroleerd), de rol van veiligheidsgedrag bij angst (hoe of wanneer kun je het therapeutisch inzetten) en de werkgeheugentheorie van het verminderen van de emotionele lading van nare herinneringen.

Zijn bijdragen aan de cognitieve gedragstherapie kunnen niet worden overschat. Zo had hij honderden publicaties in de vorm van artikelen in internationale en nationale wetenschappelijke tijdschriften, boeken en boekhoofdstukken. Daarnaast heeft hij een hele generatie onderzoekers opgeleid: maar liefst 42 promovendi van wie er zelfs vijftien zelf hoogleraar in Nederland zijn geworden. Dat is een record. In 2016 werd Marcel uitgeroepen tot de beste promotor van Nederland door het Promovendi Netwerk Nederland (PNN).

Hij was ook jarenlang de co-editor van de Journal of Behavioral Therapy and Experimental Psychiatry en dit leidde tot een heropleving van dit blad. In 2015 werd een speciale uitgave van dit blad georganiseerd ter ere van zijn meest indrukwekkende werk. Marcel heeft niet alleen een belangrijke bijdrage geleverd aan de wetenschappelijke kennis over CGT, maar ook aan de disseminatie en implementatie van die kennis. Met vlotte pen schreef hij vele Nederlandstalige artikelen voor tijdschriften als Directieve therapie en Gedragstherapie, die door behandelaren werden gelezen. De meeste behandelaren lezen de internationale literatuur niet en het doorgeven van kennis aan de beroepsgroep zag hij als een van de taken van universitaire onderzoekers.

Vanwege zijn uitzonderlijke bijdrage aan de ontwikkeling en uitvoering van de cognitieve gedragstherapie op nationaal en internationaal niveau heeft de ledenraad op 14 maart 2025 aan Marcel van den Hout het erelidmaatschap verleend.

